

27 İL - XOCALISIZ

Bu gün elə bir muzey, elə bir kitabxana yoxdur ki, orada xalqımızın qanlı yaddaşına çevrilmiş 26 fevral Xocalı faciəsi ilə bağlı kitablar, rəsm əsərləri toplanmasına bu faciənin bədi təcəssümünə çevrilmiş belə əsərlərə təkcə anım günlərində deyil, hər zaman tanış olmaq mümkündür.

Bəşər tarixinə, vəhşiliyə və cəza üsullarının ağılaşmaz qəddarlığına görə ən qanlı kütləvi terror hadisəsi kimi düşmüş Xocalı soyqırımının törədilməsindən 27 il keçir. Xalqımıza qarşı törədilən bu vandalizm aktı tariximiz ən qanlı, ən böyük, ən ağır yaralardan biridir. Tarixdə insanın insana qarşı vəhşilik etməsi halları dəfələrlə qeyd olunub.

XX əsrin sonunda baş vermiş bu faciə təkcə Azərbaycan xalqına deyil, bütün insanlığa, bəşəriyyətə qarşı yönəlmiş ən ağır cinayətlərdən biridir. Xocalı soyqırımı Xatun Xirosima, Naqasaki və Sonqmi kimi dəhşətli faciələri ilə bir sırada dayanır. Qəddarlığı ilə seçilən Xocalı faciəsi özlərini qədim, mədəni xalq kimi qələmə verməyə çalışan erməni vəhşiliyinin, vandalizminin, faşizminin bir nümunəsidir. 1992-ci il fevralın 25-dən 26-na keçən gecə erməni silahlı dəstələri Xankəndi şəhərində yerləşdirilmiş keçmiş SSRİ-nin 366-cı motoratçı hərbi alayının köməyi ilə silahsız və köməksiz Xocalı şəhərində genosid aktı həyata keçirdilər. Yüzlərlə günahsız insan kütləvi şəkildə məhv edildi, qocalar, qadınlar, uşaqlar, hətta südəmər körpələr ən dəhşətli üsul və vasitələrlə qətlə yetirdilər, girov götürülmək, insanlığa sığmayan təhqirlərlə üzləşməli oldular. Xocalı soyqırımı zamanı 613 nəfər öldürüldü, 1000 nəfər müxtəlif yaşlı dinc sakin aldığı güllə yarasından ölüldü. 8 ailə tamamilə məhv

edildi, 25 uşaq hər iki valideynini, 130 nəfər valideynlərindən birini itirdi. Faciə baş verən gecə 1275 nəfər dinc sakin girov götürüldü, onların 150-nin taleyi indi də məlum deyil. Bu cinayətdə 56 nəfər xüsusi qəddarlıqda və amansızlıqla qətlə yetirilmişdir. Onlar diri-diri yandırılmış, başları kəsilmiş, üzlərinin dərisi soyulmuş, körpə uşaqların gözləri çıxarılmış, süngü ilə hamilə qadınların qarınları yarılmışdır. Ermənilər hətta erməni xisləti ilə meyitləri belə təhqir etməkdən çəkinməmişlər. Xocalı soyqırımının xüsusi amansızlıqla törədilməsi rus, gürcü, ingilis, fransız, alman, amerikalı və digər ölkələrin vətəndaşı olan jurnalist və publisistləri dəhşətə gətirmişdir. Ulu Öndər Heydər Əliyevin sayəsində Xocalı soyqırımının dünyaya tanıtılması istiqamətində xeyli iş görüldü. Ümummilli lider faciənin bütün Azərbaycanlıların qan yaddaşına çevrildiyini vurğulayaraq deyirdi: Bu amansız və qəddar soyqırımı aktı insanlıq tarixinə ən

qorxulu kütləvi qırğınlarla müşayiət olunmuşdur.

Xocalı faciəsinin əsl mahiyyətini, cinayətkarları və onların havadarlarını dünyaya bəyan etmək üçün "Xocalıya ədalət" beynəlxalq kompaniyası 2008-ci ildə Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti, İslam Konfransı Çəngələr Forumunun mədəniyyətlərəarası dialoq üzrə baş əlaqələndiricisi Leyla Əliyevanın təşəbbüsü ilə başlanmışdır. Kampaniyanın məqsədi Xocalı soyqırımı haqqında həqiqətlərin dünyaya yayılması, bu faciənin Azərbaycan xalqına qarşı soyqırımı kimi tanınmasına nail olmaqdır.

Hazırda Pakistan, Meksika, Çexiya, Kolumbiya, Bosniya, Hersoqovina, Peru, Honduras parlamentləri Xocalı faciəsinin və Azərbaycana qarşı cinayət aktı kimi tanıyıblar. Bundan əlavə, ABŞ-in 16 ştatı bu soyqırımı tanıyıb. Ali Baş komandan cənab İlham Əliyevin işğaldan azad edilmiş Cocuq Mərcanlı kəndinin bərpası haqqında verdiyi Sərəncam dünyaya bir mesaj

idi. Bu gələcəkdə işğal altında olan bütün torpaqlarımızın da azad ediləcəyi, məcburi köçkünlərin öz doğma yurdlarına qayıtması istiqamətində böyük yolun, böyük qayıdışın başlanğıcıdır.

Azərbaycanın ən qədim memarlıq və ilk mədəniyyət abidələri ilə zəngin olan Xocalıda baş verən soyqırımı elə bu şəhərdə ucaldılacaq böyük bir abidənin önündə yad edəcəkləri günü Xocalılar səbirsizliklə gözləyirlər.

Vahid ABBASOV,
*124 sayılı Şuşa-Ağdam,
Xocalı-Xocavənd dairə seçki
komissiyasının sədri*